2019. november 14., csütörtök

P9_TA(2019)0058

A szexuális nevelés kriminalizálása Lengyelországban

Az Európai Parlament 2019. november 14-i állásfoglalása a szexuális nevelés bűncselekménnyé nyilvánításáról Lengyelországban (2019/2891(RSP))

(2021/C 208/05)

Az Európai Parlament,

— tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára, amelyet 1948. december 10-én fogadtak el,

— tekintettel az ENSZ fenntartható fejlődési céljaira,

— tekintettel az Európa Tanács nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló egyezményére (Isztambuli Egyezmény), amelyet 2011. május 11-én nyitottak meg aláírásra,

— tekintettel az Európa Tanács 2007. október 25-i, a gyermekek szexuális kizsákmányolással és szexuális visszaéléssel szembeni védelméről szóló egyezményére (Lanzarotei Egyezmény),

— tekintettel a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről szóló, 1979. december 18-i egyezményre (CEDAW),

— tekintettel a gyermek jogairól szóló, 1989. november 20-i egyezményre,

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára (a továbbiakban: a Charta),

— tekintettel a Nők Negyedik Világkonferenciáján 1995. szeptember 15-én elfogadott Pekingi Nyilatkozatra és Cselekvési Platformra, továbbá az ENSZ ezt követő Peking+5 (2005), Peking+15 (2010) és Peking+20 (2015) különleges ülésein elfogadott záródokumentumokra,

— tekintettel az 1994. évi kairói nemzetközi népesedési és fejlesztési konferenciára és annak cselekvési programjára,

— tekintettel az UNESCO 2018. évi, a szexuális nevelésről szóló nemzetközi technikai iránymutatására,

— tekintettel az ENSZ Népesedési Alapjának (UNFPA) az átfogó szexuális nevelésre vonatkozó 2014. évi operatív iránymutatására,

— tekintettel az Egészségügyi Világszervezet (WHO) Európai Regionális Irodája és a az európai szexuális nevelés Németországi Szövetségi Egészségnevelési Hivatal által kidolgozott irányelveire,

— tekintettel az Európa Tanács emberi jogi biztosának „A nők szexuális és reproduktív egészsége és jogai Európában” című, 2017. december 4-i jelentésére,

— tekintettel az Emberi Jogok Európai Bíróságának 2017. június 20-i *Bajev és mások kontra Oroszország* ügyben hozott ítéletére,

— tekintettel a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a gyermekek szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló, 2003. december 22-i 2004/68/IB tanácsi kerethatározat ([1]) felváltásáról szóló, 2011. december 13-i 2011/93/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvre ([2]),

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) által 2019-ben közzétett, a leszbikus, homoszexuális, biszexuális és transznemű személyekre irányuló európai uniós felmérésre,

— tekintettel Lengyelországról szóló korábbi állásfoglalásaira, és különösen a jogállamiság és a demokrácia lengyelországi helyzetéről szóló, 2017. november 15-én elfogadott állásfoglalására ([3]),

— tekintettel a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság 2017. május 22–24-i lengyelországi látogatását követő, 2017. július 10-i küldöttségi jelentésére,

— tekintettel az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságnak a jogállamiság helyzetét vizsgáló eseti küldöttsége 2018. szeptember 19–21-i lengyelországi látogatását követő, 2018. december 3-i küldöttségi jelentésére,

— tekintettel 2019. február 13-i állásfoglalására a nők jogai és a nemek közötti egyenlőség érvényesülése terén az Európai Unióban tapasztalható visszaesésről ([4]),

— tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,

A. mivel 2019. július 17-én a „Stop pedofília” kezdeményezés keretében a lengyel büntető törvénykönyv 200b. cikkét módosító törvényre irányuló polgári kezdeményezést nyújtottak be a Szejmhez;

B. mivel 2019. október 15-én, a parlamenti választásokat és a felfüggesztett parlamenti ülésszak újrakezdését követően a Szejm első olvasatban megvitatta a törvénytervezetet, és 2019. október 16-án leszavazta a törvényjavaslat elutasítására irányuló indítványt; mivel a törvénytervezet jogalkotási megvitatása az újonnan megválasztott Szejm 2019. november 12-i nyitóülését követően várhatóan folytatódik;

C. mivel a törvénytervezet célja a pedofília megelőzésére és felderítésére vonatkozó hatályos jogszabályok módosítása; mivel a fiatalok számára biztosított átfogó szexuális nevelés egyenlővé tétele a pedofília támogatásával riasztó, félrevezető és káros;

D. mivel a törvénytervezet új rendelkezései előírják, hogy aki szexuális kapcsolatot folytató kiskorúakat nyilvánosan támogatja vagy helyesli kiskorúak szexuális érintkezését, két évig terjedő börtönbüntetéssel sújtható;

E. mivel a fenti rendelkezések azokra az esetekre is vonatkoznak, amikor kiskorúak szexuális érintkezésének és más szexuális tevékenységének támogatása vagy helyeslése céljából tömegkommunikációs eszközöket alkalmaznak, illetve ha kiskorúak oktatásával, nevelésével, gondozásával vagy felügyeletével kapcsolatos foglalkozások keretében történik ilyen, amelyet három évig terjedő börtönbüntetéssel sújthatnak; mivel javaslatok születtek e szankció öt évre történő további növelésére;

F. mivel ezek a rendelkezések a pedofília megelőzésének ürügyén tulajdonképpen bűncselekménnyé nyilvánítanák a kiskorúak átfogó szexuális nevelését, ami hatással lenne többek között az oktatókra, az aktivistákra, az egészségügyi szolgáltatókra, a pszichológusokra, a kiadókra és az újságírókra, sőt a szülőkre vagy a törvényes gyámokra is;

G. mivel az arányosság alkotmányos elve azt jelenti, hogy a jogalkotók nem rendelkeznek korlátlan hatáskörrel a büntetőjogi szabályok meghatározásában, és hogy a büntetőjogot csak végső megoldásként szabad alkalmazni, az „ultima ratio” elvének megfelelően; mivel ez a törvénytervezet sértené ezt az elvet;

([1]) HL L 13., 2004.1.20., 44. o.
([2]) HL L 335., 2011.12.17., 1. o.
([3]) HL C 356., 2018.10.4., 44. o.
([4]) Elfogadott szövegek, P8_TA(2019)0111.

2019. november 14., csütörtök

H. mivel Lengyelország ratifikálta az Isztambuli Egyezményt, a Lanzarotei Egyezményt, a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezményt (CEDAW) és a gyermek jogairól szóló egyezményt, és a nemzetközi emberi jogi jogszabályok értelmében köteles hozzáférést biztosítani az átfogó szexuális neveléshez és tájékoztatáshoz, többek között a szexuális kizsákmányolás és bántalmazás kockázatai vonatkozásában, valamint küzdeni a társadalmon belüli nemi sztereotípiák ellen;

I. mivel a szexuális és az egészségügyi nevelés valamilyen formájának biztosítása már 20 tagállamban kötelező; mivel egyes tagállamok, köztük Lengyelország, nem feleltek meg az európai szexuális nevelés WHO által kidolgozott irányelveinek;

J. mivel az átfogó szexuális nevelés a szexualitás kognitív, érzelmi, fizikai és társadalmi aspektusaival kapcsolatos oktatás és tanulás tanterven alapuló folyamata, amelynek célja, hogy a gyermekeket és a fiatalokat olyan ismeretekkel, készségekkel, attitűdökkel és értékekkel vértezze fel, amelyek lehetővé teszik számukra egészségük, jóllétük és méltóságuk megőrzését; mivel az átfogó szexuális nevelés lehetővé tenné a gyermekek és a fiatalok számára, hogy a tiszteleten alapuló társadalmi és szexuális kapcsolatokat alakítsanak ki, mérlegelve, hogy döntéseik hogyan befolyásolják saját és mások jóllétét; mivel ez azt is lehetővé tenné a gyermekek és a fiatalok számára, hogy egész életük során megértsék és biztosítsák jogaik védelmét;

K. mivel az átfogó szexuális nevelés biztosítása az egyik fő eszköz a nemzetközi népesedési és fejlesztési konferencia (ICPD25) 25. évfordulóján tett kötelezettségvállalások teljesítéséhez, nevezetesen hogy ne maradjon családtervezés iránti kielégítetlen igény, ne forduljanak elő megelőzhető gyermekágyi halálesetek, és felszámolják a nők, lányok és fiatalok elleni nemi alapú erőszakot és más káros gyakorlatokat;

L. mivel a Charta, az Emberi Jogok Európai Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint a nők szexuális és reproduktív egészséghez fűződő joga több emberi joghoz kapcsolódik, többek között az élethez és méltósághoz fűződő joghoz, az embertelen vagy megalázó bánásmódtól való mentességhez fűződő joghoz, az egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréshez, a magánélethez, az oktatáshoz fűződő joghoz, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmához, amint azt a lengyel alkotmány is tükrözi;

M. mivel a törvénytervezet az elmúlt években Lengyelországban a szexuális és reproduktív jogok korlátozására irányuló újabb kísérletnek tekinthető; mivel az abortuszhoz való jog további korlátozására irányuló kísérletet 2018-ban leállították a lengyel állampolgárok „fekete pénteki” felvonulásokon kifejtett tömeges ellenállása miatt;

N. mivel az Emberi Jogok Európai Bírósága jelezte, hogy érzékeny ügyekben, például a szexuális nevelés nyilvános vitája során, ahol a szülői nézeteknek, az oktatáspolitikáknak és a harmadik felek véleménynyilvánítási szabadságának egyensúlyban kell lenniük, a hatóságoknak nincs más választásuk, mint hogy az objektivitás, a pluralizmus, a tudományos pontosság és végső soron egy bizonyos típusú információ fiatal közönség számára való hasznosságának kritériumaihoz folyamodjanak;

O. mivel sok gyermek és tizenéves az intim kapcsolatokról először a pornográfiából, különösen az online pornográfiából és a társaik egymásnak ellentmondó üzeneteiből tanul; mivel ebben az összefüggésben a szexuális nevelés még fontosabbá válik ahhoz, hogy biztosítsák a fiatalok számára az internet és a közösségi média biztonságos használatához szükséges eszközöket, hogy ne essenek áldozatul szexuális céllal történő internetes kapcsolatfelvételnek, hogy segítsék őket a megtekintett tartalmak megértésében és a tényeken alapuló információk, valamint a nemi sztereotípiák és szexizmus azonosításában;

P. mivel a kiskorúak az ismeretek hiánya mellett is akadályokba ütközhetnek a fogamzásgátláshoz való hozzáférés terén, például a fogamzásgátlókra vonatkozó korlátozó jogszabályok és politikák miatt; mivel még abban az esetben is, ha a serdülők hozzá tudnak jutni fogamzásgátlókhoz, azok használatát megakadályozhatja az házasságon kívüli szexuális tevékenységet és/vagy fogamzásgátlást övező megbélyegzés, a mellékhatásoktól való félelem vagy a fogamzásgátlás helyes alkalmazásával kapcsolatos ismeretek hiánya; mivel a beleegyezési korhatárra vonatkozó lengyel jogszabályok értelmében az 15 év feletti tizenévesek jogosultak a szexuális cselekményekbe való beleegyezésre; mivel a fogamzásgátlók felírásához továbbra is szükség van gyámjuk beleegyezésére;

Q. mivel a szexuális erőszak széles körben elterjedt, és különösen a kiskorúakat érinti, ezért azt fel kell számolni; mivel a serdülőkori terhesség továbbra is fontos társadalmi kérdés, és hozzájárulhat anyák és gyermekek halálozásához; mivel az átfogó szexuális nevelés segít a nemi sztereotípiák lebontásában és a nemi alapú erőszak megelőzésében;

1. emlékeztet, hogy a szexuális egészség alapvető fontosságú az egyének, a párok és a családok általános egészsége és jólléte, valamint a közösségek és országok társadalmi és gazdasági fejlődése szempontjából, és hogy az egészséghez, többek között a szexuális és reproduktív egészséghez való hozzáférés emberi jog;

2. mély aggodalmának ad hangot a törvénytervezet rendkívül homályos, széles körű és aránytalan rendelkezései miatt, amelyek de facto arra irányulnak, hogy bűncselekménnyé nyilvánítsák a kiskorúak szexuális nevelését, és amelyek hatálya potenciálisan mindenkit fenyeget, de különösen a szexuális neveléssel foglalkozókat, többek között a tanárokat, az egészségügyi szolgáltatókat, a szerzőket, a kiadókat, a civil társadalmi szervezeteket, az újságírókat és a szülőket vagy a törvényes gyámokat, akiket akár három évre is bebörtönözhetnek, amiért az emberi szexualitásról, az egészségről és az intim kapcsolatokról tanítanak; továbbra is aggódik amiatt, hogy a törvénytervezet visszatartó hatást gyakorolna az oktatókra, és hogy a szexuális nevelés egyik fő akadálya az, hogy az oktatókat nem támogatják;

3. határozottan megismétli, hogy a szexuális és szexualitással kapcsolatos átfogó és az életkornak megfelelő tájékoztatáshoz való hozzáférés, valamint a szexuális és reproduktív egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés – beleértve a szexuális nevelést, a családtervezést, a fogamzásgátló módszereket és a biztonságos és legális abortuszt – alapvető fontosságú a szexualitás és a szexuális kapcsolatok pozitív és tiszteletteljes megközelítésének kialakításához, valamint a kényszertől, megkülönböztetéstől és erőszaktól mentes, biztonságos szexuális tapasztalatok megszerzésének lehetősége szempontjából; ösztönzi a tagállamokat, hogy vezessenek be az életkornak megfelelő, átfogó szexuális és párkapcsolati oktatást a fiatalok számára az iskolákban;

4. emlékeztet, hogy az ilyen nevelés az iskolai tanterv szükséges része kell legyen ahhoz, hogy a fiatalok oktatása és védelme érdekében megfeleljen a WHO európai normáinak; megerősíti, hogy az ilyen nevelésnek ki kell terjednie az olyan témákra, mint a szexuális irányultság és a nemi identitás, a szexuális kifejezés, a kapcsolatok és a megerősítő beleegyezés, valamint a negatív következményekre vagy körülményekre, például a szexuális úton terjedő fertőzésekre és a HIV-re, a nem szándékolt terhességre, a szexuális erőszakra és az olyan káros gyakorlatokra, mint a szexuális céllal történő internetes kapcsolatfelvétel és a női nemi szervek megcsonkítása;

5. emlékeztet, hogy az oktatás – amellett, hogy önálló alapvető jog – előfeltétele az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. cikkében, a lengyel alkotmányban és a Chartában biztosított egyéb alapvető jogok és szabadságok gyakorlásának; hangsúlyozza, hogy a szexualitásra vonatkozó tájékoztatás és oktatás elmaradása nem védi meg a fiatalokat, hanem inkább biztonságukat és jóllétüket fenyegeti azáltal, hogy kiszolgáltatottabbá válnak, és felkészületlenebbé teszi őket a szexuális kizsákmányolás, a bántalmazás és az erőszak felismerésére, beleértve a családon belüli erőszakot és a visszaélések online formáit, például a kibertérben elkövetett erőszakot, az online zaklatást és a bosszúpornót is; úgy véli, hogy az átfogó szexuális nevelés pozitív hatással van a nemek közötti egyenlőség területén elérhető eredményekre is, ideértve a káros nemi normák és a nemi alapú erőszakkal kapcsolatos attitűdök átalakítását, a kapcsolati erőszak és a szexuális kényszerítés megelőzésének elősegítését, a szexuális erőszak, a szexuális kizsákmányolás vagy bántalmazás elhallgatásának megtörését, valamint a fiatalok segítségkérésre való felkészítését is;

6. hangsúlyozza az egészségügyi és szexuális nevelés fontosságát, különösen a lányok és a fiatal LMBTI-személyek esetében, akiket különösen érintenek a méltánytalan nemi normák; hangsúlyozza, hogy a nemi sztereotípiák, a homofóbia, a transzfóbia és a nemi alapú erőszak megelőzésének és leküzdésének egyik módjaként az ilyen nevelésnek magában kell foglalnia a fiatalok oktatását a nemek közötti egyenlőségen, a beleegyezésen és a kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolatokra; megjegyzi, hogy a szexuális nevelés nem vezet korábbi szexuális tevékenységhez;

7. emlékeztet arra, hogy a 2011/93/EU irányelv 23. cikke felszólítja a tagállamokat, köztük Lengyelországot, hogy az érintett civil társadalmi szervezetekkel együtt hozzanak megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy növeljék a tudatosságot, és csökkentsék annak kockázatát, hogy a gyermekek szexuális bántalmazás vagy kizsákmányolás áldozatává váljanak;

8. elismeri a civil társadalom fontos szerepét a szexuális nevelés biztosításában; kéri, hogy az érintett szervezetek számára biztosítsanak megfelelő finanszírozást különböző uniós szintű finanszírozási eszközökön, például a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret Jogok és értékek nevű programján és más uniós kísérleti projekteken keresztül, amelyek hatást gyakorolhatnak e területre;

2019. november 14., csütörtök

9. elítéli a közelmúltbeli lengyelországi fejleményeket, amelyek a szexuális nevelés hamis beállítását, megbélyegzését és betiltását célozzák, különös tekintettel a törvénytervezetben előírt indokolás harsány, nem megfelelő és hibás tartalmára; felszólítja a lengyel parlamentet, hogy tartózkodjon a javasolt törvénytervezet elfogadásától, és biztosítsa, hogy a fiatalok hozzáférjenek az átfogó szexuális neveléshez, és hogy az ilyen oktatást és tájékoztatást nyújtók tevékenységét tényszerű és objektív módon támogassák;

10. felhívja a Tanácsot, hogy az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdésével összhangban a lengyelországi helyzetről tartott jelenlegi meghallgatásai keretében foglalkozzon ezzel a kérdéssel és az alapvető jogok lengyelországi megsértésére vonatkozó egyéb állításokkal;

11. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottságnak és a Tanácsnak, valamint Lengyelország elnökének, kormányának és parlamentjének, továbbá a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.